

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI.

Ikromov Elyor Ibodulloyevich

Osiyo xalqaro universiteti "Iqtisodiyot" kafedrası o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10935606>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Ichki bozorlarimizda xorijiy davlatlarda ishlab chiqarilgan yuqori sifatli tovarlarning keskin ko'payishi servis xizmatlarining ommaviy tus olishi uchun sharoit yaratib berdi. Ushbu xizmat turlariga xaridorlarga sotishdan keyingi xizmat ko'rsatish, bepul ma'lumot berish, maishiy texnika va mashinalarga sotishdan oldin va sotishdan keyin bepul texnik ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatish kabilar kiradi. Ushbu turdagi xizmatlarga talab texnik jihatdan murakkab tovarlar paydo bo'lishi bilan vujudga keldi va kun sayin oshib bormoqda. Sotishdan oldin va sotishda keyingi servis xizmatlarining ko'rsatilishi maishiy texnikaning raqobatbardoshligini oshiradi.

Kalit so'zlar: Xizmat ko'rsatish, servis, Milliy iqtisodiyot, YaIM, bandlilik.

FEATURES AND ADVANTAGES OF SERVICE ENTERPRISES.

Abstract. In this article, the sharp increase in high-quality goods produced in foreign countries in our domestic markets has created conditions for the mass appearance of service services. These services include customer after-sales service, free information, and free pre-sale and post-sale technical repair and maintenance of home appliances and machines. The demand for this type of services arose with the emergence of technically complex goods and is increasing day by day. The provision of pre-sale and post-sale services increases the competitiveness of household appliances.

Key words: Service, service, National economy, GDP, employment.

ОСОБЕННОСТИ И ПРЕИМУЩЕСТВА ПРЕДПРИЯТИЙ СФЕРЫ УСЛУГ.

Аннотация. В данной статье резкое увеличение количества качественных товаров, произведенных в зарубежных странах, на наших внутренних рынках создало условия для популяризации сервисных услуг. Эти услуги включают послепродажное обслуживание клиентов, бесплатную информацию, а также бесплатный предпродажный и послепродажный технический ремонт и обслуживание бытовой техники и машин. Спрос на данный вид услуг возник с появлением технически сложных товаров и увеличивается с каждым днем. Оказание предпродажного и послепродажного обслуживания повышает конкурентоспособность бытовой техники.

Ключевые слова: Сервис, услуга, Национальная экономика, ВВП, занятость.

Xizmat ko'rsatish sohasi o'ziga xos bo'lgan bir qator xususiyatlar va afzalliklarga ega.

Xizmat ko'rsatish sohasining o'ziga xos xususiyatlaridan biri sifatida milliy iqtisodiyotning boshqa tarmoq va sohalaridan, masalan sanoat yoki qishloq xo'jaligidan yo'nalishi bo'yicha farqlanishini aytish joizdir. Sanoat, qishloq xo'jaligi yoki milliy iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarida moddiy ne'matlar yaratilsa, xizmatlar sohasi faoliyati inson hayoti uchun ijtimoiy sharoitlar hamda korxonalar uzluksiz faoliyat yuritishi uchun qulaylik va sharoitlar yaratishga qaratilgan bo'ladi.

Shuningdek, xizmat ko'rsatish sohasidagi mehnat ishlab chiqarish sohasidagi mehnatdan

salmoqli darajada farq qiladi. Xizmatlar sohasi xodimi mehnati jismoniy shaxslar va korxonalar talablariga bog'liq bo'lib, unda faoliyat yuritayotgan xodimlardan har doim fidoiy bo'lishni talab qiladi.

Yana xizmat ko'rsatish sohasining o'ziga xos xususiyatlaridan biri sifatida shuni aytish mumkinki, xizmat ko'rsatish sohasida tabiiy omil ishlab chiqarish sohasida zarur bo'lganidek muhim emas.

Xizmat ko'rsatish sohasi tarmoqlari, masalan ta'lim, tibbiy xizmatlar, bozor xizmatlari, ovqatlanish xizmatlari mamlakatning barcha hududlarida joylashgan bo'ladi, boshqa soha tarmoqlari bunday xususiyatlarga ega bo'lmaydi.

Xizmat ko'rsatish sohasining yana bir ustun jihati shundaki, resurs manbalari asosan inson mehnati bilan bog'liqdir. Masalan, ishlab chiqarish sohasida tabiiy resurslar 60-65 % dan ko'proq talab qilinsa, xizmat ko'rsatish sohasida bunday resurslar kam ishlatiladi. Sohada kam materialdan foydalanilib, ko'proq xizmat ko'rsatiladi.

Xizmat ko'rsatish sohasida moddiy resurslar joriy xarajatlarning moddiy elementlarini o'z ichiga oladi. Xizmat ko'rsatish sohasi moddiy texnik bazasining asosini - uzoq muddatli aktivlar tashkil etadi. Bu aktivlarga bino, inshoot, qurilish, transport vositalari, asbob-uskunalar va hokazolar kiradi.

Moddiy texnik baza rivojining yuqoridagi elementlarning o'zgarishiga bog'liq. Shu nuqtai nazardan xizmat ko'rsatish sohasining moddiy-texnika bazasi rivojlanishining asosiy yo'nalishlarini ko'satish mumkin:

- xizmat ko'rsatish soha tarmoqlarini rivojlantirish, ishchi-xodimlarni zarur asbob-uskunalar va predmetlar bilan ta'minlash;
- mijolarga qo'shimcha shart-sharoitlar yaratish;
- xizmat turlari moddiy resurslarini boyitish (tashxis-davolash uskunolari, video texnika, komp'yuterlar va zamonaviy texnika bilan ta'minlash);
- jonli mehnat xizmat turi xarajatlarini kamaytirish.

Iqtisodiyotning transformatsiyalashuvi sharoitida xizmat ko'rsatish sohasi tarmoqlarining bir qator vazifalari bo'lib, ulardan asosiylari quyidagilar:

- xizmat ko'rsatish jarayonlarini zamonaviylashtirish orqali sohani barqaror rivojlantirish;
- mintaqalarning o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqib, xizmat ko'rsatish soha korxonalarini tumanlarda va chekka qishloqlarda ham yuqori sur'atlar bilan joyladhtirish va rivojlantirish va buning natijasida qishloqlarda aholi turmush sifaniti oshirish;
- ko'rsatilayotgan xizmatlar hajmida imtiyozlar asosida ko'rsatiladigan xizmatlar ulushini oshirish;
- soha korxonalariga iqtisodiyotning boshqa tarmoq va sohalarida ishlayotgan yuqori salohiyatga ega bo'lgan ishchi-xodimlarni jalb qilish va ularga o'z salohiyatlaridan to'liq foydalanishiga imkoniyat yaratish;
- milliy iqtisodiyotning barcha sohalarida kabi xizmat ko'rsatish sohasi uchun zarur bo'lgan zamonaviy bilimlarga va yuqori malakaga ega bo'lgan kadrlarni yetkazib berish;
- aholining bo'sh vaqtini ko'paytirish va shu vaqtdan oqilona foydalanishiga sharoit yaratish.
- Xizmat ko'rsatishning bu xususiyatlari uning ob'yektiv xususiyatlardir. Bu xizmatlarni

ko'rsatish va yoki ularni amalga oshirishda namoyon bo'ladi.

Rivojlanishning hozirgi bosqichida xizmat ko'rsatishga bo'lgan talab birinchi navbatda aholi daromadlari va xarid qobiliyatining oshishiga bog'liqdir.

Sanoat korxonalari tomonidan ishlab chiqarilgan mahsulot servis tizimi tashkilotlari tomonidan ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha xizmatlarning ob'yekti bo'lsa, ishlab chiqarish va savdoning rivojlanishi auditorlik, axborot, tibbiy va boshqa xizmat turlarini taqazo etadi. Ya'ni ishlab chiqarishning rivojlanishi servis tizimi faoliyatining rivojlanishiga sabab bo'lsa, uning past darajasi servis tizimi faoliyatining ham ta'luqli darajasini belgilaydi.

Iqtisodiy jihatdan rivojlangan mamlakatlarning rivojlanish darajasi tahlili natijasida ularda iste'mol qilinayotgan xizmatlar hajmi muttasil o'sib borayotganligini ko'satadi. Bu o'sishning asosiy sabab va omillari birinchi navbatda aholi daromadlarining o'sishi bo'lsa, boshqa tomondan zamon talablariga mos holda innovatsion xizmat turlarining ko'payganligi va xizmatlar sohasidagi yangi texnologiyarning vujudga kelishidir. Shuningdek, xizmatlar sohasini rivojlantirishning yana bir asosiy omili unda faoliyat olib borayotgan ishchi-xodimlar kasbiy malakaga ega bo'lgan mutaxassisslar bo'lishidir.

Xizmat ko'rsatishni mahsulotni yaratishdan farqlovchi bir necha muhim omillar mavjud:

- xizmat ko'rsatishda jarayon va mahsulot bir vaqtning o'zida yaratilishi lozim, chunki xizmat ko'rsatishda jarayon mahsulot hisoblanadi;
- xizmat ko'rsatish jarayonida huquqiy ta'minot yo'q, ya'ni yaratilgan xizmat ko'rsatish jarayonini patentlab bo'lmaydi;
- xizmatlar to'plamidagi ko'pchilik elementlar xizmatchilarning tayyorgarlik darajasi bilan belgilanadi va h.k.

Xizmat ko'rsatish strategiyasi operatsion yo'nalishni tanlab olishdan, ya'ni erishiladigan ustuvorliklarni aniqlashdan boshlanadi.

Xizmat ko'rsatish korxonasi ustuvorliklari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- mijozlar bilan xushmuomalada bo'lish;
- xizmatlarni taqdim etishda yuqori tezlik va qulaylik;
- xizmat bahosi; xizmatlarning turli-tumanligi («barchasini birvarakayiga sotib ol» falsafasiga asoslanadi);
- xizmatlarni taqdim etishda ishlatiluvchi materiallarning sifati;
- xizmatlar taklifi darajasini shakllantiruvchi yuqori ko'nikmalar.

Umuman olganda, xizmat ko'rsatish korxonalari bir qator o'ziga xos bo'lgan xususiyatlar va afzalliklarga ega. Usbu xususiyat va afzalliklar ushbu sohaning boshqa tarmoq sohalaridan farq qilishini ko'rsatish bilan birga ularning o'ziga xos jihatlarini ham namoyon etadi.

REFERENCES

1. IKROMOV, E. (2024). THE IMPORTANCE OF MANAGERIAL WORK IN THE USE OF MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES AND METHODS. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(1), 18-23.
2. IKROMOV, E. (2024). CLASSIFICATION OF LEADERSHIP STYLES IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2),

- 615-621.
3. IKROMOV, E. (2023). PROBLEMS IN IMPROVING THE FORECASTING OF LOCAL BUDGET REVENUES. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 2(10), 794-797.
  4. AKBAROVNA, N. N. (2024). OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF CRYPTOCURRENCIES IN THE DIGITAL ECONOMY. GOSPODARKA I INNOWACJE., (45), 320-326.
  5. AKBAROVNA, N. N., & BAHODIROVICH, X. B. (2023). AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLİYAVIY HISOBOTLARINI TUZISH TARTIBI.
  6. SHAMSIYA, A. (2023). HR MANAGEMENT AND COACHING IN THE INNOVATIVE ECONOMY AS A METHOD OF BUSINESS MANAGEMENT. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 2(10), 712-717.
  7. ABIDOVNA, A. S. (2024). FORMATION AND DEVELOPMENT OF CAREER AS PERSONNEL TECHNOLOGY OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT. GOSPODARKA I INNOWACJE., (45), 327-332.
  8. TOSHOV, M. (2024). STRATEGIC MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATION. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 461-468.
  9. TOSHOV, M. (2024). PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 603-608.
  10. TO'RAYEVNA, S. N. (2024). YANGI IQTISODIYOT VA UNING MOLIIYA BOZORLARIGA TA'SIRI. GOSPODARKA I INNOWACJE., (45), 333-339.
  11. SODIKOVA, N. (2024). THE MAIN DIRECTIONS OF PROVIDING THE BUSINESS SECTOR WITH QUALIFIED PERSONNEL. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(1), 133-139.
  12. RASULOVA, N. N., & JUMAEVA, Z. K. (2019). UZBEKISTAN OIL AND GAS INDUSTRY: HISTORY AND DEVELOPMENT PROSPECTS. ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ, (5 (47)), 52-57.
  13. ЖУМАЕВА, З. К. (2019). СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕГИОНАХ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. IN СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ (PP. 148-152).
  14. KHALILOV, B. (2024). FOREIGN EXPERIENCE IN PERSONNEL MANAGEMENT. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 974-978.
  15. XALILOV, B. (2024). COBB-DOUGLAS PRODUCTION FUNCTION AND ITS IMPORTANCE IN BUSINESS MATHEMATICS AND ECONOMIC ANALYSIS. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(1), 754-758.
  16. RAXMONQULOVA, N. O. (2022). THE IMPACT OF THE DIGITAL ECONOMY ON RESOURCE CONSUMPTION. IN СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ (PP. 476-480).
  17. ҚИЗИ РАХМОНҚУЛОВА, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. "ЭКОНОМИКА И ТУРИЗМ" МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНО-ИННОВАЦИОННОЙ

- ЖУРНАЛ, 6(14).
18. БАЗАРОВА, М. С., ШАРИПОВА, М., & НУРУЛЛОЕВ, О. (2021). “РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ” ДА АҲОЛИНИНГ ИШ БИЛАН БАНДЛИГИ ХУСУСИЯТЛАРИ. САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ, 482.
  19. БАЗАРОВА, М. С. (2020). РАЗВИТИЕ ВНИМАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ ПОСРЕДСТВОМ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР. IN ИССЛЕДОВАНИЯ МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ (РР. 37-40).
  20. KHUDOYNazarovich, S. A. (2022). FEATURES OF EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF ACTIVITIES AT THE BUKHARA STATE UNIVERSITY. GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL, 10(11), 153-159.
  21. SHADIYEV, A. (2022). FEATURES OF EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF ACTIVITIES AT THE BUKHARA STATE UNIVERSITY. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (BUXDU. UZ), 23(23).
  22. QUDRATOVA, G. (2024). THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE ACTIVITY IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 1257-1261.
  23. QUDRATOVA, G. (2024). THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE POTENTIAL IN INCREASING COMPETITIVENESS. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(1), 933-938.
  24. JUMAYEVA, Z., & NOZIMOVA, A. (2023). PALYNO-MORPHOLOGICAL STUDY OF ALLERGENIC FLORA OF SAMARKAND, UZBEKISTAN. AMERICAN JOURNAL OF PLANT SCIENCES, 14(5), 533-541.
  25. JUMAYEVA, Z. (2024). THE MAIN WAYS OF EFFECTIVE WORK ORGANIZATION IN THE MODERNIZATION OF THE ECONOMY. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 366-370.
  26. IBODULLOYEVICH, I. E. (2023). MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI PROGNOZLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR.
  27. IBODULLOYEVICH, I. E. (2023). MAHALLALARDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH. GOSPODARKA I INNOWACJE., 42, 504-507.
  28. IKROMOV, E. (2024). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE ORGANIZATION AND CAPACITY BUILDING OF EXECUTIVE EMPLOYEE LABOR IN PUBLIC ADMINISTRATION BODIES. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(1), 939-946.